

ITMP: voor psychologische steun aan gaande en komende zendingswerkers

Afscheid van de houtkachel, welkom aan de douche

De overgang van de Nederlandse naar een andere cultuur gaat voor veel beginnende zendingswerkers niet zonder slag of stoot. Minstens zo moeilijk kan het zijn om na een aantal jaren terug te keren. Het Instituut voor Transculturele en Missionaire Psychologie (ITMP) helpt (oud-)zendings- en ontwikkelingswerkers, hun eventuele partners en kinderen om zo goed mogelijk om te schakelen en zich aan te passen. De psychologen van het ITMP hebben zelf in het buitenland gewoond en weten dus waar ze over praten.

In opdracht van verschillende uitzendende organisaties test het ITMP kandidaat-zendings- en ontwikkelingswerkers op hun geschiktheid voor wonen en werken in een andere cultuur. Ook de zendingswerkers van de GZB worden er getest. De uitslag van deze psychologische test bepaalt mede of iemand al dan niet kan worden uitgezonden.

“De overgang naar een niet-westerse cultuur gaat per definitie gepaard met stress”, zegt Corry Nap-van Dalen, psycholoog bij het ITMP. “Bij aankomst in het buitenland is alles anders. Je moet omschakelen, je aanpassen en op zoek gaan naar nieuwe mogelijkheden. En ook al vind je dat leuk en uitdagend, het brengt tegelijkertijd spanningen met zich mee. Daar moet je mee om kunnen gaan. Tijdens de psychologische test kijken wij daarom hoe iemand zich in stressvolle of problematische situaties handhaaft. Kort door de bocht kun je stellen dat een zendings- of ontwikkelingswerker een stevig en niet al te kwetsbaar mens moet zijn.”

alarmbelletje

Bepaalde ('Nederlandse') eigenschappen kunnen in andere culturen een obstakel vormen. Bij het ITMP worden die in kaart gebracht en besproken. Nap: “Bij iemand die bijvoorbeeld heel direct is en recht op zijn doel afgaat, gaat er bij ons een alarmbelletje rinkelen. Iemand die denkt ergens wel even een predikantenopleiding uit de grond te gaan stampen, komt bedrogen uit. Bijna alle niet-westerse culturen zijn sterk relatiegericht. Je zult eerst moeten investeren in contacten. Een goede relatie met de plaatselijke bevolking is een voorwaarde om je taak te kunnen uitvoeren.”

Behalve naar iemands persoonlijkheid, zijn sterke en zwakke kanten, kijkt het ITMP ook naar de motivatie. Nap: “Een sterke motivatie is een stevige basis. Die kan, als je eenmaal in het buitenland zit, eventuele problemen opvangen. Het is belangrijk om in moeilijke situaties op je motivatie te kunnen terugvallen.”

thuiskomen

Ook voor voormalige zendings- of ontwikkelingswerkers en hun eventuele gezinsleden kan het ITMP van grote betekenis zijn. Nap benadrukt dat de aanpassing na rentree in Nederland in de meeste gevallen goed verloopt. Er zijn echter mensen die er moeite mee hebben. Zijn kunnen voor begeleiding terecht bij het ITMP.

Nap: “Veel terugkerende zendings- of ontwikkelingswerkers verwachten dat zij in Nederland zullen 'thuiskomen'. Maar dat valt vaak tegen. Het is anders dan ze

hadden gedacht. Dat komt doordat ze zelf zijn veranderd en doordat dingen in Nederland anders zijn geworden. Voor kinderen die op jonge leeftijd naar het buitenland vertrokken of er zijn geboren, is Nederland sowieso geen thuis. Veelvoorkomende opmerkingen van mensen die moeilijk kunnen wennen, zijn: “Alles is hier zo zakelijk. Er is nauwelijks tijd voor elkaar, alles moet op afspraak. Je kunt niet zomaar bij iemand binnenvallen.”

Ook de enorme luxe in ons land is voor sommige terugkomers een struikelblok. Nap: “De levensstijl in de Derde Wereld is sober. Daar wen je aan. Als je jarenlang gewend bent geweest op een houtkachel te koken, vind je het onbegrijpelijk dat mensen in Nederland een complete keuken vervangen terwijl alles het nog doet. Ook kinderen waren in het buitenland met weinig tevreden. Er waren daar geen bergen speelgoed. Veel oud-zendings- of ontwikkelingswerkers voelen zich in eerste instantie in een consumptiemaatschappij als de onze niet meer thuis. Zij zijn vervreemd van de Nederlandse manier van leven.”

keerzijde

Het ITMP begeleidt mensen die terugkeren onder andere door middel van de workshop ‘Re-entry’. Nap: “Tijdens deze workshop gaan we met elkaar op zoek naar de – positieve – keerzijde van de medaille. In Nederland is men erg op zichzelf, met alle nadelen vandien. Een voordeel is dat je een avond rustig kunt lezen, zonder elke keer te worden gestoord door mensen aan je deur. Het is misschien moeilijk om goed om te gaan met de luxe in Nederland, maar wat kan het heerlijk zijn om na jaren weer eens onder een echte douche te staan en het water te voelen stromen.”

Problemen bij kinderen van zendings- of ontwikkelingswerkers (‘mission kids’) ontstaan vaak doordat zij geen afscheid van hun leven overzee hebben genomen. Nap: “Ze hadden er het zo naar hun zin in het buitenland, dat ze het komende vertrek niet onder ogen wilden zien. Ik sprak laatst nog met een meisje dat zei: ‘Tot op de laatste dag deed ik gewoon net alsof we niet weggingen’. Aangekomen in Nederland was er door drukte vaak geen gelegenheid om verdrietig te zijn of te huilen om wat er was achtergelaten. Het gevaar is groot dat zulke kinderen op een gegeven moment vastlopen.”

Het ITMP is gevestigd in Amersfoort. Meer informatie is te vinden op www.itmp.nl
[ITMP heet tegenwoordig *InTransit*, zie www.intransit.nl]

Gepubliceerd in Alle Volken – informatieblad van de GZB